

Hemşirelik Bölümünde Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Uyum Sorunlarının İncelenmesi: Bursa Uludağ Üniversitesi Örneği

Dilek Yılmaz^{1*} , Özge Mıstık² , Burcu Arkan³ , Hava Gökdere Çınar⁴

^{1,2,3,4}Hemşirelik Bölümü, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Türkiye

ÖZ

Eğitim-öğretim için Türkiye'ye gelen yabancı uyruklu öğrencilerin uyumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi, karşılaştıkları sorunların tespiti ve beklentilerinin öğrenilmesi onlara sunulacak hizmetlerde nelere dikkat edilmesi gerektiğinin ortaya konulabilmesi açısından oldukça önemlidir. Bu çalışmada; Bursa Uludağ Üniversitesi hemşirelik bölümünde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin uyum sorunlarının ve bunu etkileyen değişkenlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma kesitsel ve tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırma, 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında Bursa Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü yabancı uyruklu öğrenciler üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini araştırmaya gönüllü katılmayı kabul eden 43 yabancı uyruklu hemşirelik bölümü öğrencileri oluşturmuştur. Araştırma verileri "Öğrenci Tanıtım Formu" ve "Üniversiteye Uyum Ölçeği" ile toplanılmıştır. Araştırma kapsamına dahil edilen öğrencilerin %65.1'inin kız, yaş ortalamalarının 20.88±1.78 yıl olduğu, %11.6'sının Suriye'den Türkiye'ye geldiği, %44.2'sinin ailesiyle birlikte kaldığı bulunmuştur. Öğrencilerin %79.1'inin herhangi bir yerden burs almadığı, %81.4'ünün hemşirelik bölümünü isteyerek tercih ettiği, %41.9'unun Türkçe Öğretim Merkezi (TÖMER)'den dil eğitimini aldığı, %67.4'ünün dil seviyesini yeterli buldukları belirlenmiştir. Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin Üniversite Uyum Ölçeği toplam puan ortalamaları 67.39±10.64 olarak hesaplanmıştır. Erkek öğrencilerin uyum düzeyleri kız öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin diğer değişkenleri ile Üniversite Uyum Ölçeği toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmamıştır. Araştırma sonucunda; hemşirelik bölümünde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin uyum düzeylerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Bu öğrencilerin uyum çalışmalarına yardımcı olacağı düşünülerek öğrencileri bilgilendirmeye yönelik gerekli girişimlerin yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı uyruklu öğrenci, uyum, hemşirelik öğrencileri.

An Examination of Adaptation Problems of Foreign Students Studying in the Nursing Department: an Example from Bursa Uludağ University

ABSTRACT

Determination of the factors affecting the adaptation of foreign students coming to study in Turkey is of great importance in order to find out the problems which they face, their expectations, and what must be taken into account in providing services for them. The aim of this study was to determine the problems of adaptation of foreign students studying in the nursing department of Bursa Uludağ University and the affecting factors. The research was conducted as a cross-

* Corresponding Author's email: dilekk@uludag.edu.tr

sectional and descriptive study. It was performed in the academic year of 2018-2019 in the Nursing Department of the Health Sciences Faculty of Bursa Uludağ University with foreign students. The sample consisted of the 43 foreign students in the nursing department who volunteered to take part in the study. A Student Description Form and the Adaptation to University Scale were used to collect data. It was found that 65.1% of the students included in the research were female; their mean age was 20.88 ± 1.78 years, 11.6% had come to Turkey from Syria, and 44.2% of them were living with their families. It was determined that 79.1% of the students had no scholarship from anywhere, 81.4% had chosen the nursing department willingly, 41.9% had taken language classes at the Turkish Language Teaching Center (TÖMER), and 67.4% found their language level sufficient. Their total score mean on the Adaptation to University Scale was calculated as 67.39 ± 10.64 .

Keywords: Foreign Students, adaptation, nursing students.

1 Giriş

Küreselleşen ve değişen dünyada pek çok alanda olduğu gibi eğitim-öğretim alanında da etkilenme/değişimler görülmektedir [1, 2]. Yaşam koşullarının ülkelere göre farklılık göstermesi, ülkelerde dönemselsel olarak olsa da ortaya çıkan olumsuzluklar, ekonomik özelliklere yönelik kaygı ve beklentilerin artması gibi nedenler, günümüz yaşamının daha çok göç içeren bir hal almasına sebep olmaktadır. Eğitime erişim imkânları ve daha kaliteli eğitim alma düşünceleri de bu göçlerin yapılmasına katkı sağlamakta, uluslararası öğrenci hareketliliğini de arttırmaktadır [3, 4, 5].

Ortak araştırma ve ortak eğitim-öğretim programlarının yaygınlaşması üniversite sistemlerini uluslararası ekseninde uyumlu hale getirmiştir. Bu durum ülkelerde uluslararası düzeyde öğrenci hareketliliğini arttırmıştır. Uluslararası düzeyde öğrenci hareketliliği, ekonomik ve politik katkı yönünden ülkeler açısından ayrı bir önem ifade etmektedir [6]. Bu nedenle çoğu ülkede olduğu gibi Türkiye de uluslararası öğrenci sayısını yükseltme gayreti içine girmiştir [7].

Türk üniversiteleri son yıllarda daha fazla yabancı uyruklu öğrenciye yükseköğretim olanağı sunmak için kısa adı YÖS olan bir sınavla öğrenci kabulüne başlamıştır. Bu uygulama 2010 yılından beri sürdürülmektedir ve 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılı verilerine göre, Türkiye'deki 6 milyon civarındaki üniversite öğrencisinden yaklaşık 154 bini YÖS ile gelen öğrencilerden oluşmaktadır [8]. Bu sayı giderek artmaktadır [9].

Üniversitelerde yabancı uyruklu öğrencilere bakış açısını değiştirmek amacıyla 'yabancı' yerine 'uluslararası' kelimesi kullanılmakta fakat akademik ve sosyal alanda uluslararası öğrenci kelimesi yer edinememektedir. Yabancı kelimesi 'öteki, diğeri' anlamlarını ifade ettiğinden öğrencilerin uyumlarını zorlaştırmaktadır [1, 2, 10].

Öğrenim amacıyla kendi doğup büyüdüğü ülkeden başka ülkelere giden öğrenciler, gittikleri ülkelerde yabancı uyruklu öğrenciler olarak sadece öğrenimle ilgili değil, bunun dışında kalan birçok sorunla karşı karşıya kalmaktadırlar. Yabancı uyruklu öğrencilerin öğrenim için bir süreliğine ya da kalıcı olarak gittikleri ülkede farklı coğrafik, toplumsal, sosyal, kültürel ve psikolojik koşullar ile karşılaşmaları, çok farklı çeşitlilikte sorunlar yaşamalarını kaçınılmaz kılmaktadır [3, 11, 12].

Yabancı ülkelere yükseköğrenim için gelen öğrenciler için farklı bir eğitim sistemi, farklı kültürde yaşama, Türkçeyi yeterli konuşamama, ekonomik problemler onların üniversiteye ve çevreye uyumlarını zorlaştırmakta ve akademik başarılarını da etkilemektedir. Nitekim, üniversiteye uyum sağlayabilme; öğrencilerin üniversite eğitimine devam etme kararında, akademik olarak başarı sağlayabilmelerinde ve öğrencilerin psikolojik sağlığını olumlu yönde etkileme açısından önemli bir belirleyicidir [7].

Literatürde farklı ülkelerde ve bölümlerde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarını anlamaya yönelik olarak ulusal ve uluslararası birçok çalışma bulunmaktadır [7, 9, 13, 22]. Son zamanlarda çok değişik ülkelere öğrenim görmek üzere Türkiye'ye gelen yabancı uyruklu öğrencilerin sosyokültürel ve eğitim sorunları ile birlikte aile ve yurt özlemi, sağlık sorunları, iletişim sorunları, barınma gereksinimleri ve içinde buldukları çevreye uyum sağlayama konusunda sorunları yaşadığı bildirilmektedir [13].

Özaslan ve arkadaşları (2019)'nın hemşirelik bölümü yabancı uyruklu öğrencilerin öğrenim süreci deneyimlerine ilişkin yürüttükleri bir çalışma sonucunda; öğrencilerin dil, kültür ve inanç farklılıklarından dolayı yaşadıkları sorunların öğrenim süreçlerine olumsuz şekilde yansıdığı bildirilmişlerdir. Bu doğrultuda; öğrencilerin buldukları ülkeye uyum sağlamaları için dil eğitiminin artırılması ve öğrencilerin sosyalleşmesine aracılık edilmesi önerilerinde bulunmuşlardır [2]. Kartal ve arkadaşları (2018)'nin Sağlık Bilimleri Fakültesi, Tıp Fakültesi ve Sağlık Meslek Yüksekokulu birinci sınıfında öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenciler üzerinde yaptıkları farklı bir çalışmada da öğrencilerin üniversiteye uyum düzeylerinin yüksek olduğu ve cinsiyet, ekonomik durum, kalınan yer, Türkçe eğitim alma ve önceden Türkçe bilme durumu gibi değişkenlerinin akademik ve sosyal uyumun önemli yordayıcıları olarak belirlenmiştir [7].

Öğrenim amacıyla Türkiye'ye gelen yabancı uyruklu öğrencilerin uyumlarını etkileyen değişkenlerin belirlenmesi, onlara verilecek hizmetlerde neler yapılabileceğinin ve nelere dikkat edilmesi gerektiğinin tanımlanması açısından önemli olabileceği düşünülmektedir. Konuyla ilgili yapılan literatür taraması sonucunda da ülkemizde hemşirelik bölümünde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin uyumlarını ve bunu etkileyen faktörlerin incelendiği çalışma sayısının sınırlı olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda bu çalışmada; Bursa Uludağ Üniversitesi hemşirelik bölümünde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin uyum sorunlarının ve bunu etkileyen değişkenlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

2 Yöntem

2.1 Araştırmanın tipi, evreni ve örnekleme

Kesitsel ve tanımlayıcı olarak yapılan bu araştırma, 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılı Bahar döneminde Bursa Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü yabancı uyruklu öğrenciler üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini araştırmaya gönüllü katılmayı kabul eden 43 yabancı uyruklu hemşirelik bölümü öğrencileri oluşturmuştur (*Katılma yüzdesi*; 66.15). Örnekleme dahil edilen öğrencilerin seçiminde basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

2.2 Veri toplama araçları ve verilerin taplanması

Araştırma verileri "Öğrenci Tanıtım Formu" ve "Üniversiteye Uyum Ölçeği" ile toplanılmıştır.

2.2.1 Öğrenci Tanıtım Formu: Bu formda; öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, hangi ülkeden geldiği, ikamet ettiği yer, sosyo-ekonomik durumu, burs alma durumu, bölümünden memnuniyet durumu, dil eğitimi ve yeterliliğine ilişkin sorulara yer verildi.

2.2.2 Üniversiteye Uyum Ölçeği: Üniversiteye Uyum Ölçeği, Akbalık tarafından 1997 yılında üniversite öğrencilerinin akademik çevreye uyumlarını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir [23]. "Sosyal uyum (SU)" ve "Akademik uyum (AU)" olmak üzere iki alt boyuttan oluşan ölçekte toplam 31 madde bulunmaktadır. Ölçekte yer alan maddelere verilen "bana tamamen uyuyor", "bana oldukça uyuyor", "bana biraz uyuyor" ve "bana hiç uymuyor" şeklindeki yanıtlar 1'den 4'e kadar derecelendirilerek puanlanmaktadır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması, uyum düzeyinin yüksek olduğunun göstergesidir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.90'dır. Ölçeğin puanlamasında, seçeneklerin sayısal değerleri toplanarak toplam puan ve alt ölçek puanları elde edilmektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek toplam puan 124, en düşük toplam puan ise 31'dir. Akademik uyum alt ölçeğinden en düşük puan 5, en yüksek puan 20; Sosyal uyum alt ölçeğinden en düşük puan 26, en yüksek puan ise 104'tür [23]. Bu çalışmanın örnekleme için toplam Cronbach alfa değeri 0.73 olarak bulunmuştur.

Anketlerin dağıtıldığı zamanın öğrencilerin ders sürelerini etkilememesine dikkat edilmiştir. Anket formları öğrencilere dağıtılmış ve soruların yanıtlamalarını bitiren öğrencilerden formlar geri toplanarak değerlendirmeye alınmıştır.

2.3 Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerinin değerlendirilmesi SPSS 22.0 paket programı ile yapılmıştır. Araştırma verilerinin sayı, yüzde ve ortalama değerleri hesaplanmıştır. Verilerin analizinde; Mann-Whitney testi ve Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır.

3 Bulgular

Araştırma kapsamına dahil edilen yabancı uyruklu öğrencilerin %65.1'inin kız, yaş ortalamalarının 20.88 ± 1.78 yıl olduğu, %11.6'sının Suriye'den Türkiye'ye geldiği, %44.2'sinin ailesiyle birlikte kaldığı bulunmuştur. Öğrencilerin %79.1'inin herhangi bir yerden burs almadığı, %65.1'inin sosyo-ekonomik durumunun gelir-gidire denk olarak tanımladığı, %81.4'ünün hemşirelik bölümünü isteyerek tercih ettiği, %41.9'unun TÖMER'den dil eğitimini aldığı, %67.4'ünün dil seviyesini yeterli buldukları belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda; yabancı uyruklu öğrencilerin Üniversiteye Uyum Ölçeği toplam puan ortalaması 67.39 ± 10.64 iken, Sosyal Uyum 55.72 ± 8.98 ve Akademik Uyum puan ortalamasının 11.67 ± 3.36 olduğu saptandı (Tablo 1).

Table 1: Öğrencilerin Üniversiteye Uyum Ölçeği (ÜUÖ) alt boyut ve toplam puan ortalamalarının dağılımı (n=43)

Ölçek Boyutları	Ort.±SS	Minimum-Maximum Puan
Akademik Uyum	11.67 ± 3.36	5-19
Sosyal Uyum	55.72 ± 8.98	41-86
Ölçek Toplam Puanı	67.39 ± 10.64	48-100

Yapılan istatistiksel analiz sonucunda; erkek öğrencilerin Üniversiteye Uyum Ölçeği (ÜUÖ) toplam puan ortalaması ile ve Akademik Uyum alt boyut puan ortalaması kız öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p < 0.05$, Tablo 2). Öğrencilerin, geldiği ülke, kaldığı yer, burs alma durumu, hemşirelik bölümünü isteyerek tercih etme durumu, dil eğitimini aldığı yer ve dil seviyesini yeterli bulma durumları ile Üniversite Uyum Ölçeği toplam puan ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0.05$, Tablo 2).

Table 2: Öğrencilerin tanıtıcı bilgilerine göre Üniversiteye Uyum Ölçeği (ÜÜÖ) ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının dağılımı (n=43)

Değişkenler	Sosyal Uyum	Akademik Uyum	ÜÜÖ	
<u>Cinsiyet</u>				
Kadın		54.10±6.80	10.85±3.05	64.96±8.59
Erkek		58.73±11.75	13.20±3.48	71.93±12.79
İstatistiksel analiz		Z: -1.187	Z: -2.012	Z: -1.952
p: 0.235	p: 0.044	p: 0.049		
<u>Gelinen Ülke</u>				
Afganistan		55.00±4.08	11.50±1.73	66.50±5.44
Yunanistan		56.20±16.67	11.20±3.70	67.40±18.68
Bulgaristan		54.75±6.18	10.50±2.08	65.25±6.94
Suriye		61.60±10.96	12.80±2.77	74.40±12.52
İran		59.00±	9.00±	68.00±
Türkmenistan		62.50±7.59	12.00±	74.50±9.32
Çin		60.00±	11.00±	71.00±
Ürdün		62.00±	14.00±	76.00±
Azerbaycan		49.50±5.06	9.75±0.94	59.25±4.50
Özbekistan		46.66±5.50	7.00±2.00	53.66±6.65
Nijerya		49.00±	19.00±	68.00±
Suudi Arabistan		49.00±	12.00±	61.00±
Kırgızistan		51.50±6.36	10.50±6.36	62.00±12.72
Somali		62.00±	13.00±	75.00±
Fransa		49.00±	18.00±	67.00±
Gürcistan		57.00±	18.00±	75.00±
Irak		54.00±	17.00±	71.00±
Rusya		62.00±	14.00±	76.00±
Kazakistan		66.00±	11.00±	77.00±
İstatistiksel analiz		K-W: 18.482	K-W: 14.758	K-W: 19.043
p: 0.186	p: 0.395	p: 0.163		
<u>İkamet Edilen Yer</u>				
Aile		55.21±8.67	10.26±2.80	65.47±10.65
Arkadaş		55.88±12.79	14.00±3.93	69.88±13.77
Özel Yurt	55.30±7.97	11.50±3.10	66.80±9.69	
Tanıdık	58.20±5.44	13.20±2.48	71.40±5.94	
İstatistiksel analiz	K-W: 1.751	K-W: 3.934	K-W: 3.554	
p: 0.626	p: 0.350	p: 0.317		
<u>Sosyo-ekonomik Durum</u>				
Gelir-giderden az		56.50±6.05	11.40±2.7	67.90±6.93

Gelir-gidere denk	55.67±9.32	11.25±3.34	66.92±11.00
Gelir-giderden fazla	54.40±13.20	14.60±4.56	69.00±16.10
İstatistiksel analiz	K-W: 1.001	K-W: 3.973	K-W: 0.552
p: 0.606	p: 0.137	p: 0.759	
<u>Burs Alma Durumu</u>			
Evet	53.77±6.28	11.33±2.17	65.11±7.30
Hayır	56.23±9.58	11.76±3.63	68.00±11.38
İstatistiksel analiz	Z: -0.359	Z: -0.405	Z: -0.523
p: 0.720	p: 0.685	p: 0.601	
<u>Bölümünden Memnun Olma Durumu</u>			
Evet	55.88±9.66	11.54±3.33	67.42±11.41
Hayır	55.00±5.47	12.25±3.65	67.25±6.90
İstatistiksel analiz	Z: -0.156	Z: -0.581	Z: -0.469
p: 0.876	p: 0.561	p: 0.330	
<u>Türkçe Dil Eğitimi Alınan Yer</u>			
TÖMER	57.33±11.02	12.88±3.2	70.22±12.26
Aile	52.37±5.15	9.87±3.79	62.25±7.42
Özel Kurs	54.83±9.08	10.75±2.17	65.58±10.60
Diğer*	57.25±4.92	12.75±4.27	70.00±7.16
İstatistiksel analiz	K-W: 2.419	K-W: 5.060	K-W: 4.211
p: 0.659	p: 0.281	p: 0.378	
<u>Türkçe Dil Seviyesini Yeterli Bulma Durumu</u>			
Yeterli	55.76±8.80	13.07±3.52	68.84±9.98
Kısmen Yeterli	55.65±9.37	10.82±2.92	66.48±11.10
İstatistiksel analiz	Z: -0.405	Z: -1.686	Z: -1.400
p: 0.685	p: 0.092	p: 0.298	

Z; Mann-Whitney U testi, K-W;Kruskal-Wallis testi, * TV, Medya, Çevre vb.

4 Tartışma

Genel olarak uyum, bireyin çevresel şartlara karşı davranış ve konumu olarak yorumlanabildiğinden, yabancı uyruklu öğrencilerde bu durumun önemi daha da yüksek olmakta, üniversiteye uyumun düşük olması durumunda hem akademik hem de sosyal açıdan başarı ve verimliliğin olumsuz etkilenmesi söz konusu olabilmektedir [3]. Hemşirelik bölümünde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin uyum sorunlarının ve bunu etkileyen değişkenlerin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışma sonucunda; öğrencilerin Üniversiteye Uyum Ölçeği toplam puan ortalaması 67.39 ± 10.64 olarak bulundu. Ölçekten alınabilecek en yüksek puanın 124 olduğu düşünüldüğünde, bu araştırmaya katılan öğrencilerin uyum düzeylerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Konuyla ilgili yapılan ve benzer veri toplama araçlarının kullanıldığı çalışma sonuçları incelendiğinde; Sungur ve arkadaşları (2016)'nın bir kamu üniversitesinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin yaşam doyumları ve sosyal uyumlarını inceledikleri çalışmada öğrencilerin üniversiteye uyum düzeylerinin orta düzeyde (67.4 ± 12.3) olduğu bulunmuştur [3]. Bu çalışma sonucunun bizim çalışma sonucumuzla benzer olduğu görülmektedir. Diğer yandan; Kartal ve arkadaşları (2018)'nin yaptığı çalışmada yabancı uyruklu öğrencilerin Üniversiteye Uyum Ölçeği toplam puan ortalaması 94.52 ± 13.36 olarak belirlenmiştir [7]. Bu çalışmaya katılan öğrencilerin uyum düzeylerinin bizim araştırmamıza katılan öğrencilerin uyum düzeylerinden yüksek olduğu görülmektedir. Çalışmalar arasındaki bu farklılığın, öğrencilerin buldukları ilin yaşam koşulları ve öğrenim gördükleri üniversitenin sağladığı hizmetlerin farklı olmasından kaynaklanabileceği düşünülmüştür.

Yapılan bu çalışma sonucunda; cinsiyet değişkeninin öğrencilerin uyum düzeylerini etkilediği ve erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre uyum düzeylerinin anlamlı olarak yüksek olduğu bulunmuştur. Literatürde yer alan çalışma sonuçlarına göre de benzer şekilde erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre uyum düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir [3,7,12,24,25]. Sungur ve arkadaşları (2016) ise bu sonucu; Türkiye'de, özellikle bazı alanlarda ve sosyal faaliyetlerde erkeklerin daha rahat hareket edebildiği ve daha girişken olabildiği durumundan kaynaklanabileceği şeklinde yorumlamışlardır [3]. Kılıçlar ve arkadaşları (2012) tarafından yapılan bir çalışmada da cinsiyet faktörünün uyum ve akademik başarıya etkisi olduğu vurgulanmıştır [24]. Diğer yandan konuyla ilgili yapılan çalışma sonuçlarının farklılaştığı da görülmektedir. Özçetin (2013) yaptığı çalışmada kız öğrencilerin sosyal uyumlarının daha yüksek olduğunu belirtmiştir [26]. Kyalo ve Chumba (2011) tarafından yapılan bir çalışmada da kız ve erkek öğrencilerin uyum düzeyleri açısından aralarında fark olmadığı bildirilmiştir [27]. Araştırmalar arasındaki bu farklılığın, araştırmaların yürütüldüğü bölgelerin sosyal ve kültürel özelliklerinden etkilenebileceğinden dolayı kaynaklandığı varsayılmıştır.

Araştırma sonucunda, yabancı öğrencilerin geldikleri ülkeler bazında uyum düzeylerinin etkilenmediği görülmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğu (%11.6) Türkiye'ye öğrenim görmek amacıyla Suriye'den geldiğini ifade etmişlerdir. Bu durumu ise Suriye'de yaşanan savaş ve dış göç hareketliliğinin büyük oranda etkileyebileceği düşünülebilir. Ayrıca Sungur ve Arkadaşları (2016)'nın çalışmasında öğrencilerin ağırlıklı olarak Suriye'den ve Türk Cumhuriyetleri ülkelerinden geldiği belirlenmiştir [3]. Aynı şekilde Kumcağız ve arkadaşları (2012) tarafından yabancı uyruklu üniversite öğrencileri üzerinde yürütülen bir çalışmada da öğrencilerin çoğunluğunun Türkiye'ye Türk Cumhuriyetleri ülkelerinden geldikleri bildirilmiştir [13]. Bu çalışma sonuçlarının çalışma bulgumuzu desteklediği görülmektedir.

Kartal ve arkadaşları (2018)'nin yaptığı araştırma sonucuna göre; ailesi ile birlikte kalan yabancı öğrencilerin sosyal uyumları ve üniversiteye genel uyumlarının anlamlı olarak yüksek olduğu belirlenmiştir [7]. Bizim yaptığımız bu çalışma sonucunda ise anlamlı olmamakla birlikte ailesi ile birlikte kalan öğrencilerin genel uyumlarının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmüştür. Çalışma sonucumuzun Kartal ve arkadaşları (2018)'nin çalışma sonucundan farklı olduğu görülmektedir. Bu durum ise ailesiyle birlikte yaşamayan öğrencilerin daha fazla dış sosyal etkinliklere yönelmesi varsayımı çalışma sonuçları farklılığını açıklayabilir. Nitekim Sungur ve arkadaşları (2016) da bizim çalışma sonucumuzla benzer olarak öğrencilerin kaldıkları yere göre üniversiteye uyum puanları bakımından bir farklılık görülmediğini ifade etmişlerdir [3].

Kılıçlar ve arkadaşları (2012), gelir durumunun öğrencilerin uyum ve akademik başarısında önemli etki yarattığını belirtmişlerdir [24]. Yaptığımız bu çalışma sonucunda; anlamlı olmamakla birlikte

gelir düzeyi gider düzeyinden fazla sosyo-ekonomik duruma sahip yabancı öğrencilerin daha fazla genel uyuma sahip oldukları bulunmuştur. Literatür incelendiğinde yabancı uyruklu öğrencilerin çoğunlukla ekonomik sorunlar yaşadıkları bildirilmektedir [1,9,28]. Kartal ve arkadaşları (2018)'nin çalışmasında sosyo-ekonomik düzey azaldıkça üniversiteye genel uyumun olumsuz etkilendiği bildirilmiştir [7]. Çalışma sonucumuzun literatürü destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Diğer yandan çalışmamızda burs almadığını ifade eden öğrencilerin uyum düzeyleri burs alan öğrencilere göre anlamlı olmasa da yüksek bulunmuştur. Bu durum ise öğrencilerin çoğunluğunun (%79.1) burs almamasından dolayı kaynaklanan ekonomik durumlarının iyi olabileceği sonucunu akla getirmiştir.

Yapılan bu çalışma sonucunda; yabancı uyruklu öğrencilerin öğrenim gördüğü hemşirelik bölümünden memnun olma durumları ile uyum düzeylerinin birbirine çok yakın olduğu ve aradaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur. Literatürde yabancı uyruklu öğrencilerin en önemli sorunlarından birisinin de okudukları bölümden memnuniyet olduğu belirtilmektedir [29,30]. Özellikle öğrencilerin akademik geçmişlerine uymayan bölüm veya programda yerleştirilmesi, öğrencileri akademik olarak başarısız kılmaktadır ve istemedikleri bölümü okumaktan kaynaklanan motivasyonun ve uyumlarının bozulması öğrencilerin gelecekle ilgili beklentilerini olumsuz etkilemektedir. Bu durumdaki bireylerin umutsuzluk ve stres yaşamaları ise muhtemeldir. Bu nedenle, öğrencilerin uygun mesleki seçimler yapmaları ve gelecekleri için olumlu beklentilere sahip olmalarının önemli olduğu vurgulanmaktadır [29]. Çalışma sonucumuzun literatürle paralel olmadığı görülmektedir.

Yabancı öğrencilerin mevcut olan en önemli sorunlardan biri de dil öğrenmedeki yetersizliklerdir. Türkiye'deki yabancı öğrencilerin dil öğrenme sorunları sadece Türkçe'de değil, yabancı dille eğitim verilen bölümlerde İngilizce'de de ortaya çıkabilmektedir [31]. Yu ve arkadaşları (2019) Hong Kong'ta bulunan yabancı öğrencilerle benzer bir çalışma yürütmüşlerdir. Çalışma sonucunda; yerel dildeki yeterliliğin öğrencilerin sosyo-kültürel uyumlarını daha da güçlendirdiği vurgulanmıştır [22]. Yapılan araştırmalar; dil farklılıklarının özellikle de ana eğitim dili ile ilgili yeterlilik konularının, genellikle yabancı öğrencilerin mücadele etmesi gereken ve kültürler arası adaptasyonlarını olumsuz yönde etkileyen önemli bir stres unsurunu yansıttığını göstermiştir [32-35]. Bu tür dil zorlukları öğrencilerin güvenini azaltabilir, başkalarıyla etkileşimlerini etkileyebilir ve uyum zorluklarını şiddetlendirebilir [36]. Karaoğlu (2007) da dersleri ve konuşma dilini anlayabilen yabancı öğrencilerin uyum konusunda sorun yaşamadıklarını bildirmiştir [37]. Bizim çalışmamızda; anlamlı olmamakla birlikte Türkçe dil seviyesini yeterli bulan öğrencilerin uyum düzeylerinin, dil seviyesini kısmen yeterli bulan öğrencilere göre yüksek olduğu görülmüştür. Bu çalışma bulgusu literatürü desteklemektedir. Diğer yandan Türkçe dil eğitimini TÖMER'den alan öğrencilerin genel uyum düzeylerinin anlamlı olmasa da yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum ise öğrencilerin dil eğitimini öğrenim gördüğü üniversiteye bağlı olan bir kurumdan almış olmalarının uyumlarını kolaylaştırabileceği sonucunu akla getirmiştir.

5 Sonuç

Hemşirelik bölümünde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin uyum sorunlarının ve bunu etkileyen değişkenlerin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışma sonucunda; öğrencilerin genel uyum düzeylerinin orta düzeyde olduğu ve cinsiyet faktörünün öğrencilerin uyum düzeyleri üzerinde anlamlı etki yarattığı sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda; üniversitelerde bulunan yabancı öğrencilere daha geniş bir çerçevede danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin sunulması, sosyo-kültürel ve akademik uyum sağlamları açısından desteklenmeleri ve araştırmanın daha geniş örnekleme farklı fakültelerde öğrenim gören yabancı öğrencileri de kapsayacak şekilde tekrarlanması önerilmektedir.

6 Açıklama

Sınırlılıklar

Araştırmanın tek bir merkezde yürütülmesi ve anket sorularının öğrencilerin ifadelerine dayalı olması bu araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

Finansman Kaynağı

Araştırma giderleri araştırmacılar tarafından sağlanmıştır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

7 İnsan ve Hayvanlarla İlgili Çalışma

Etik Onay

Araştırmanın yürütülebilmesi için Üniversiteye Uyum Ölçeği'nin Türkçe geçerlik ve güvenilirliğini yapan yazardan e-mail yoluyla yazılı izin alınmıştır. Ayrıca; araştırmanın yapıldığı üniversitenin etik kurulundan (Karar no: 2019-02) gerekli yasal izin alınmıştır.

Bilgilendirilmiş Onay

Öğrencilere araştırmanın amacı anlatılarak, gönüllü olarak araştırmaya katılmak isteyen öğrencilerin bilgilendirilmiş onayları alınmıştır.

Kaynaklar

- [1] K. Kiroğlu, A. Kesten ve C. Elma. "Türkiye'de öğrenim gören yabancı uyruklu lisans öğrencilerinin sosyo kültürel ve ekonomik sorunları". *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, vol. 6, no. 2, pp. 26-39, 2010.
- [2] Z. Özaslan, S.U. Yalçın, H.M. Alptekin, E.Ş. Şahin, B. Erdoğan ve R.A. Er. "Hemşirelik bölümü yabancı uyruklu öğrencilerin öğrenim süreci deneyimleri". *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, vol. 22, no. 3, pp. 170-178, 2019.
- [3] M.A. Sungur ve ark. "Düzce Üniversitesinde yükseköğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin yaşam doyumları ve sosyal uyumlarını etkileyen faktörler". *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, vol. 6, no. 2, pp. 101-109, 2016.
- [4] B. Gülnar veŞ. Balcı. "Televizyon izleme motivasyonları ve kültürleşme: yabancı uyruklu üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma". *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, vol. 28, pp. 447-483, 2010.
- [5] G. Li, W. Chen and J. Duanmu. "Determinants of international students' academic performance: a comparison between chinese and other international students". *Journal of Studies in International Education*, vol. 14, no. 4, pp. 389-405, 2010.
- [6] M. Özer. "Türkiye'de uluslararası öğrenciler". *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, vol. 2, no. 1, pp. 10-13, 2012.
- [7] Y.A. Kartal, C. Işık ve S. Yazıcı. "Bir kamu üniversitesinde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin sosyal ve akademik uyumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi". *Zeynep Kamil Tıp Bülteni*, vol. 49, no. 1, pp. 1-5, 2018.
- [8] Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. 2018–2019 öğretim yılı öğrenci istatistikleri. Erişim adresi; <https://istatistik.yok.gov.tr>, Erişim tarihi Mart 2020.
- [9] C. Yelken, H. Yazıcı, F. Altun. "YÖS ile üniversiteye yerleşen yabancı uyruklu öğrencilerin stresle başa çıkma stilleri, problem çözme becerileri ve yardım arama davranışları". *Yükseköğretim Dergisi*, vol. 10, no. 1, pp. 27-37, 2020.
- [10] G. Özkan ve M.A. Güvendir. "Uluslararası öğrencilerin yaşam durumları: Kırklareli ve Trakya Üniversiteleri örneği". *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, vol. 15, no. 1, pp. 174-190, 2015.
- [11] L. Ercan. "Yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerine ait sorunların bazı değişkenler açısından incelenmesi". *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, vol. 21, no. 2, pp. 165-173, 2001.
- [12] H.M. Paksoy, S. Paksoy ve M. Özçalıcı. "Türkiye'de yüksek öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal sorunları: Gap bölgesi üniversiteleri örneği". *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, vol. 2, no. 2, pp. 85-94, 2012.
- [13] H. Kumcağız, R. Dadashzadeh ve K. Alakuş. "Ondokuz Mayıs Üniversitesi'ndeki yabancı uyruklu öğrencilerin sınıf düzeylerine göre yaşadıkları sorunlar". *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, vol. 35, no. 2, pp. 37-50, 2016.
- [14] F. Çalışandemir ve H.Ş. Baltacı. "Okul öncesi öğretmen adaylarının üniversiteye uyum düzeylerinin yordayıcıları olarak yaşam doyumu ve genel öz-yeterlik". *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, vol. 44, pp. 229-249, 2017.

- [15] J. Braxton, N. Bray and J. Berger. "Faculty teaching skills and their influence on the college student departure process". *Journal of College Student Development*, vol. 41, pp. 215-227, 2000.
- [16] Y. Gan, W. Zheng and Y. Wen. "The sequential model of future-oriented coping and adjustment to university life: the role of attitudes as further evidence". *Psychol Rec.*, vol. 64, pp. 13-20, 2014.
- [17] J.G. Gebhard. "International students' adjustment problems and behaviors". *Journal of International Students*, vol. 2, no. 2, pp. 184-193, 2012.
- [18] A. Kusek, Weronika. "Evaluating the struggles with international students and local community participation". *Journal of International Students*, vol. 5, no. 2, pp. 121-131, 2015.
- [19] Z.A. Latipov, A.M. Ziyatdinov, L.A. Demidova, V. Gerasimov and M.N. Zaoostrovseva. "The problem of adaptation of foreign students studying in Russian universities". *ESPACIOS*, vol. 38, no. 56, pp. 27, 2017.
- [20] F. Topal ve S. Tauscher. "Uluslararası öğrencilerin akademik ve sosyal yaşamlarında karşılaştıkları sorunlar üzerine inceleme". *Akademik İncelemeler Dergisi*, vol. 15, no. 1, pp. 309-336, 2020.
- [21] I. Vershinina, A. Kurbanov and N. Panich. "Foreign students in the Soviet Union and Modern Russia: problems of adaptation and communication". *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, vol. 236, pp. 295-300, 2016.
- [22] B. Yu, P. Bodycott and A.S. Mak. "Language and interpersonal resource predictors of psychological and sociocultural adaptation: international students in Hong Kong". *Journal of Studies in International Education*, vol. 23, no. 5, pp. 572-588, 2019.
- [23] G. Akbalık. "Bilgilendirme ve Grupla Psikolojik Danışmanın Üniversite Öğrencilerinin Üniversiteye Uyumlarına Etkisi (Doktora Tezi)". Ankara Üniversitesi, Ankara, 1997.
- [24] A. Kılıçlar, Y. Sarı ve C. Seçilmiş. "Türk dünyasından gelen öğrencilerin yaşadıkları sorunların akademik başarılarına etkisi: turizm öğrencileri örneği". *Bilgi Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, no. 67, pp. 157-172, 2012.
- [25] A.A. Al-Hattami and A.A.M.H. Al-Ahdal. "Academic and social adjustments of Arab Fulbright students in American Universities: a case study". *International Journal of Humanities and Social Science*, vol. 4, no. 5, pp. 216-222, 2014.
- [26] S. Özçetin. "Yüksek Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal Uyumlarını Etkileyen Etmenler (Yüksek Lisans Tezi)". Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 2013.
- [27] P.M. Kyalo and R.J. Chumba. "Selected factors influencing social and academic adjustment of undergraduate students of Egerton University; Njoro Campus". *International Journal of Business and Social Science*, vol. 2, no. 18, pp. 274-290, 2011.
- [28] R. Ghanbary. "Hacettepe Üniversitesinde Eğitim Gören Uluslararası Öğrencilerin Profili, İhtiyaçları ve Sorunları (Yüksek Lisans Tezi)". Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 2017.
- [29] M. Güneş ve Ö. Aydar. "Being student in a foreign country: adaptation problems and solution strategies". *Sakarya University Journal of Education*, vol. 9, no. 2, pp. 363-382, 2019.
- [30] E. Sadık. "Küreselleşme Sürecinde Uluslararası Öğrenci Hareketliliğinin Sorunları: Türkiye'deki Kosovalı Öğrenciler Örneği (Yüksek Lisans Tezi)". Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2017.
- [31] E. Coşkun. "Türk üniversitelerinde yabancı öğrenciler ve sorunları". Yükseköğretim Sistemine Bakışımı, Hatay: Mustafa Kemal Üniversitesi Yayınları, pp. 473-494, 2014.
- [32] M.V. Fritz, D. Chin ve V. DeMarinis. "Stressors, anxiety, acculturation and adjustment among international and North American students". *International Journal of Intercultural Relations*, vol. 32, pp. 244-259, 2008.
- [33] S. Poyrazlı and K.M. Grahame. "Barriers to adjustment: needs of international students within a semi-urban campus community". *Journal of Instructional Psychology*, vol. 34, pp. 28-36, 2007.
- [34] B. Yu. "Asian international students at an Australian university: Mapping the paths between integrative motivation, competence in L2 communication, cross-cultural adaptation and persistence with structural equation modeling". *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, vol. 34, pp. 727-742, 2013.
- [35] B. Yu and H.Z. Shen. "Predicting roles of linguistic confidence, integrative motivation and second language proficiency on cross-cultural adaptation". *International Journal of Intercultural Relations*, vol. 26, pp. 72-82, 2012.
- [36] T. Hickey, A. O'Reilly and D. Ryan. "The psychological well-being and sociocultural adaptation of short-term international students in Ireland". *Journal of College Student Development*, vol. 51, pp. 584-598, 2010.
- [37] F. Karaoğlu. "Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Uyma Davranışı: TÖMER Örneği (Yüksek Lisans Tezi)". Gazi Üniversitesi, Ankara, 2007.

